

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

(Майя НІКОЛАЄВА)

09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ЗАХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКОЇ
ФІЛОСОФІЇ**

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 034 Культурологія

Освітньо-професійна програма: Культурологія

ОНУ
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Культурологічні концепції західнослов'янської філософії». Одеса, ОНУ, 2022. 26 с.

Розробники: Сумченко Ірина В'ячеславівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри культурології _____

Протокол № 1 від. "1" вересня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Віталія ГОТИНЯН -ЖУРАВЛЬОВА)
(підпис) (Ім'я

ПРИЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Культурологія» _____ (Віталія ГОТИНЯН- ЖУРАВЛЬОВА)
(підпис)

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії _____

Протокол № 1 від. "6" вересня 2022 р.

Голова НМК _____ (Галина ЛЕВЧЕНКО)
(підпис) (Ім'я

ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри культурології _____

Протокол № 1 від. "30" серпня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ Віталія Готинян-Журавльова
(підпис)

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис)

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>03 – Гуманітарні науки</u> Спеціальність <u>/ 034 Культурологія</u> Спеціалізації: <u>немає</u> Рівень вищої освіти: <u>Другий (магістерський)</u>	Дисципліна вільного вибору	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	0 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
Форма підсумкового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою вивчення «Культурологічні концепції західнослов'янської філософії» аналіз специфіки культурологічних концепцій філософії західнослов'янських народів, вивчення основних періодів її розвитку, що постає невід'ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації сучасного українського соціокультурного простору та забезпечення культурологічної складової підготовки висококваліфікованого й конкурентоздатного фахівця другого (магістерського) рівня освіти за спеціальністю 034 Культурологія.

Завдання. Основними завданнями навчальної програми є:

- сформувати у здобувача вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» низку компетентностей, які є достатніми для виконання професійних обов'язків за спеціальністю «Культурологія»;
- забезпечити повне досягнення студентами програмних компетентностей та очікуваних результатів навчання за дисципліною «Культурологічні концепції західнослов'янської філософії».

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) інтегральної - Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

б) загальних (ЗК):

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 01);
- Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 06);

в) фахових (ФК):

- усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів. здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію (ФК 01);
- Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп, визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини (ФК03).
- Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання. (ФК 04);
- Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури (ФК 06).

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.
- ПРН2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.
- ПРН7. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- сутність і провідні тенденції розвитку культурфілософської традиції західнослов'янських народів ;
- характерні риси сучасного процесу розвитку західнослов'янської культурфілософської думки;

вміти:

- визначати загальнокультурні контексти виникнення культурфілософських традицій й способів філософування західнослов'янських народів;
- висвітлювати погляди окремих її представників в контексті характерних рис вітчизняного і світового соціокультурних процесів;
- інтерпретувати філософські твори представників інтелектуальної традиції західнослов'янських народів відносно їх розуміння культури.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інтерпретація культури в філософському дискурсі західнослов'янських народів

Тема 1. Феномен культури як предмет теоретичного вивчення

Культура як цілісний об'єкт вивчення: методологічні принципи і джерела. Поняття методу дослідження як сукупності аналітичних прийомів і процедур, що використовуються в аналізі культури. Поліваріативність культурологічних концепцій: конкуренція, діалог і синтез концепцій. Характер культурних змін. Збагачення культури як процес поглиблення диференціації її структури при збереженні стійкості фундаментальних частин системи. Культурний занепад як ослаблення значущості високих сфер культури, її примітивізація, зростання прагматичної спрямованості суспільної свідомості. Культурна криза – ослаблення традиційних зв'язків між найважливішими елементами й інститутами культури, внаслідок чого культурна система зазнає руйнування. Культурний застій: відсутність соціокультурних змін впродовж тривалого часу, прихильність до традицій, повторюваність норм, цінностей, смислів, знань, відсутність нововведень. Основні типи міжкультурної взаємодії: культурна динаміка (фазова або етапна, циклічна, інверсійна), акультурація, культурна інтеграція, зближення культур, консолідація, конвергенція культури.

Ідея рівноправності культур у сучасному світі. Зміст та значення культурних універсалій: норми, цінності, правила, традиції, аспекти культури, що мають всезагальний характер і які відображають культурні смисли й образи, становлять основу буття людини в культурі. Етноцентризм як пріоритет цінностей та взірців власної культури. Шовінізм та ксенофобія як крайні вияви етноцентризму. Культурний релятивізм як розуміння іншої культури на підставі аналізу її власних зразків та цінностей.

Робота принципу «додатковості» в культурологічній царині. Предметне поле та завдання культурологічних досліджень.

Тема 2. Передумови формування західнослов'янської культурфілософії

Міфологічно-світоглядні настанови праслов'янства. Основні мотиви західнослов'янської міфології. Символізм в світонастанові західнослов'янських народів. Індоевропейська модель людини та богів. Основні боги та центральні міфи. Міфи про створення світу і збереження світопорядку. Міфологія обрядів календарного циклу. Нові концепції розвитку слов'янських вірувань: різночасові нашарування та їхнє взаємопроникнення Польські та чеські дослідження слов'янської міфології.

Формування «ментальних структур» західнослов'янських етносів. Від міфу до епосу: героїчне в епосі. Ієрархія світобудови в пам'ятках старослов'янської культури. Джерела утвердження християнського світогляду у слов'янському світі. Життя та діяльність слов'янських просвітників Кирила та Мефодія.

Тема 3. Особливості західнослов'янської культурфілософії

Слов'янознавство як система історичних та культурологічних досліджень. Філософська думка у контексті слов'янознавства: своєрідність філософування в межах західнослов'янської культури.

Гуманістичні та реформаційні ідеї у філософській думці слов'ян. Доба слов'янського національного Відродження (кінець XVIII ст. - перша половина XIX ст.). Рецепція ідей

Просвітництва та німецької класичної філософії. Філософія національної ідеї у західнослов'янських культурах XIX ст. Формування національних традицій філософування.

Змістовий модуль 2. Аналіз культури в польській, чеській та словацькій інтелектуальній традиції

Тема 4. Ренесансно-гуманістичні та просвітницькі ідеї в польській філософській культурі

Формування польської держави у IX-X ст. Хрещення Польщі у 966 р. Наслідки інтеграції країни до західного середньовічного християнського світу (негативні, позитивні). Шляхи проникнення християнської культури у Польщу.

Історичні та культурні передумови зародження філософської думки в Польщі (кінець XIV ст.). Польська література Відродження. Гжегож з Саноку (близько 1407-1477) - філолог і філософ, професор Краківського університету, знавець античної літератури, один із творців гуманістичного гуртка в Польщі. Його вплив на Іоанна із Глагова (1430-1507), богослова, математика і філософа, послідовника Томи Аквінського, Я. Гурського (1525-1585), автора підручника з діалектики для студентів Краківського університету, А. Бурського (1550-1604), який використав діалогічну форму викладу.

XV століття - зародження гуманістичного руху у Польщі (1406 рік – заснування першої кафедри риторики в Краківському університеті). Латинізація всього інтелектуального та політичного життя Польщі в ранній період її історії. Гуманістичні віяння проникали до Польщі переважно з Богемії та Угорщини. З 1430-х років зросло зацікавлення до творів італійських гуманістів та почалася власна літературна продукція латинською мовою. З середини XV століття в Краківському університеті утвердилася система гуманістичної освіти, проте схоластика частково зберігала свої позиції аж до XVI століття.

Світський дух Ренесансу на ранньому етапі - твір Я. Остророга про державний лад «Monumentum». Я. Длугош (1415-1480). В. Корвін (помер у 1527), автор підручника латинської мови та поширювач гуманістичних ідей в Сілезії. Початки гуманістичних ідей у Польщі. Рання ренесансна література. Постаті Ф.-Б. Калімаха, К. Цельтіса. Заснування першого у Польщі товариства письменників. Перші латиномовні поети раннього Відродження. Міщансько-народна література. Совіжджальська література. Проза епохи Ренесансу. А.Ф.Моджевський. Л. Гурницький. П. Скарга.

Творчість письменника-гуманіста М. Рея (1505-1569) - значне явище польського Відродження. Створення ним нових літературних жанрів, прагнення до демократизації літературного процесу загалом. Збірка М. Рея «Звіринець, в якому вірно описані види різного роду людей, тварин і птахів, їх пригоди і звичаї» (1562) - сатира, гумор, мораль.

Я. Кохановський (1530-1584) - автор віршованих послань і поем («Сатир», «Муза», «Згода», «Шахи» та ін.), чотирьох книг «Елегій», двох томів «Пісень», селянської ідилії («Собутка»), перекладів і трактату про польську мову («Польська орфографія») та ін. Концепція Бога у творчості Я.Кохановського – «Давидів Псалтир». Антична традиція і проблеми суспільно-політичного життя Польщі – «Відмова грецьким послам». Загальнолюдські та філософські роздуми над смертю – дев'ятнадцять «Тренів». Філософія і життєва мудрість поета – «Фрашки».

Кінець XVI - поява ренесансного схоластицизму. Переважно латиною твори М. Смиглевського (1572-1619), В. Тильковського (1629-1695), Т. Млодзиновського (помер в 1635), І. Моравського (1631-1700), С. Щанецького (1657-1737), Самуїла із Любліна (помер в 1635).

Сарматизм. Я. Длугош (поєднання дунайської та вандальсько-сарматської концепції виникнення слов'ян), «Трактат про дві Сарматії» (Матвій Міховський), М. Бельський, М. Кромер тощо. Астролог М. Карпига (1457-1523), його трактат «Про дві Сарматії» (1517). Праця витримала 14 видань лише в XVI ст. Теорія А. Нарушевича, що виводила слов'ян від сарматів. Роль гміни як первісної форми суспільних відносин племен.

Тема 5. Філософська думка у Польщі в XIX - XX ст.

Особливості національного Відродження в польській культурі. Концепт «культура» в працях польських мислителів XIX – початку XX ст.

Філософія культури польського романтизму та месіанізму. Перші паростки романтичної думки у Польщі: К. Бродзінський, «О klasyczności i romantyczności tudzież o duchu poezji polskiej». Світогляд раннього польського романтизму. Концепція Ю. Шанявського (1764-1843). Роботи М. Мохнацького (1804-1834). Ю. Хоене-Вроньскі (1776-1853), створення ним системи «абсолютної філософії». Творчість А. Цешковського (1814-1894). Фридерік Шопен (1810-1849) - геніальний польський композитор, піаніст епохи романтизму XIX століття. Творчий доробок. Провідний жанр - фортепіанна музика (прелюдії, мазурки, полонези, ноктюрни, вальси, етюди, балади, скерцо, сонати, експромти тощо), а також концерти, камерні ансамблі, пісні. Тематика. Стиль. Романтична жанрова узагальнена програмність, імпровізаційність, глибоко прониклива, чуттєва мелодійність, імпровізаційно-мелодизована фактура.

«Небожественна комедія» З. Красінського як спроба осмислення логіки історії та проблем революції. Зміцнення контрреволюційних ідей З. Красінського в пізній творчості. Драма «Іридіон», цикл «Псалми майбутнього». Полеміка з Ю. Словацьким. Ц. К. Норвід як останній великий романтик у польській культурі. Трактат «Promethidion».

Вплив німецького класичного ідеалізму. Погляди колишнього слухача Канта, одного із засновників Варшавського Товариства любителів науки Ю. Шанявського (1765-1843), Ю. Кремер (1806-1875), послідовник Гегеля, месіаніст. К. Лібельт (1807-1875), авторитетний освітянський і суспільний діяч, учасник повстання 1830-1831 рр.

Позитивістська лінія у філософії культури та культурології. А. Свентоховський (1849-1936), лідер так званого «варшавського позитивізму». Е. Маєвський (1858-1922), історик, соціолог, етнограф. С. Чарновський (1879-1937). Світогляд польського позитивізму. «Варшавський позитивізм». Значення публіцистики та преси. Дискусії «старої» та «нової» преси. Літературна критика позитивізму. Формування нових засад літератури та культури. Зміна тематики. Пріоритет прози. Особливості нового літературного героя епохи. Творчість Е. Ожешко – приклад втілення у літературі ідей позитивізму. Роман «Над Німаном» - вершина літературної творчості Е.Ожешко. Генеза створення. Хронотоп твору. Історичний та сюжетний часи. Приховані смисли твору, символ «могили». Класифікація героїв. Тема кохання. Людина і природа. Конфлікти у романі.

Новелістика Пруса. Елементи натуралізму у повісті «Форпост», позачасові елементи влади, вартості знання, релігії у романі «Фараон». Роман «Лялька» - панорама польського суспільства. Хронотоп роману. Варшава як локус твору. Станіслав Вокульський – суперечливий герой з ознаками позитивістського та романтичного світоглядів. Ізабелла Ленцька – представниця зникаючого світу польської аристократії. Ігнаці Жецкі – втілення романтичних та позитивістських рис. Різні світи твору: аристократія, міщанство, інтелігенція, «суспільне дно».

Г. Сенкевич – творець польського національного міфу. Трилогія «Вогнем і мечем». Історія Стародавнього Риму у романі письменника «Quo vadis». Відтворення історичних реалій.

Спекулятивні філософії культури в ідеології модернізму. Філософія культури Ф. Знанецького (1882-1958), його робота - «Культурна реальність», 1919. Філософія культури Ф. Конечни (1862-1949) як одного із найпослідовніших прихильників культурного ізоляціонізму. Культурологічні ідеї Л. Хвістека (1884-1944), філософа, логіка, теоретика мистецтва та художника. Його збірки есе «Проблеми духовного життя в Польщі» (1933) та «Множинність реальності» (1921).

Світоглядні течії епохи. Молода Польща та символізм, модернізм, неоромантизм, декаданс, ірраціоналізм, естетизм. Поезія Молодої Польщі в контексті різних літературних напрямків. Філософсько-суспільне тло. Найвидатніші представники молодопольської драматургії: С. Виспянський (драма «Весілля»), С. Пшибишевський (драми «Сніг», «Ното sariens»), Г. Запольська, Т. Рітнер.

Релігійні (католицькі) концепції щодо пояснення культури. Видатний католицький філософ С. Павлицький (1839-1916). Роботи М. Страшевського (1848 - 1921). Книга Х.

Романовського «Філософія цивілізації» (1938). Вчення католицького модерніста М. Здзіховського (1861-1938) як приклад підходу до проблем культури з позицій католицького модернізму, є його книга «Перед обличчям кінця» (1937). Філософія культури В. Лютославського (1863-1954).

Нова література у незалежній польській державі. Поетичні рухи перших повоєнних років (1918–1925). Група «Скамандр». Експресіоністи.

Творчість Б. Лесьмяна як оригінальне явище на пограниччі раннього модернізму та естетичних пошуків міжвоєнного двадцятиліття. Проблема взаємин людини і природи, питання неіснування та ніщо (парадигма негативності), концепція словаторення, проблема тілесності. Збірки Б. Лесьмяна «Сад на роздоріжжі», «Лука», «Тінявий напій».

Реалісти («традиціоналісти») в контексті нових естетичних віянь. Соціальність і психологізм. Міжвоєнна проза С. Жеромського та З. Налковської: соціальне заангажування та моральний ідеал. Психологічна проза М. Кунцевічової («Чужоземка», «Характери»). Роль жінки, проблеми емансипації. Оповідання Я. Івашкевича («Панни з Вілька», «Мати Йоанна від ангелів», «Березина»): історія і сучасність, проблеми пам'яті, пошуку тотожності.

Монадологічна філософія С. І. Віткевича (Віткація), естетичні погляди. Драматургія (п'єса «Шевці»). Найважливіші романи: «Прощання осені», «Невситимість». Проблема митця в суспільстві. Антиутопічні ідеї, критика історії, катастрофізм.

Б. Шульц: естет-«сретик». Мистецькі ідеї, концепція «міфологізації дійсності». Прозові цикли «Цинамонові крамниці» та «Санаторій під клепсидрою». Творення індивідуального світу, «книги шифрів». Універсальне та локальне. Проза Б. Шульца на тлі літературної традиції. Словесне та візуальне у творчості Б. Шульца. Б. Шульц як художник, представник мистецького авангарду.

Тема 6. Формування чеської культурфілософської думки

Слов'яни у післяримській Європі. Розселення слов'ян у IV–VII ст. Слов'янські племена біля Чехії. Культурно-політична орієнтація на Візантію та Рим. Племінний союз. Завойовницькі походи Карла Великого та організація системи укріплених кордонів (марок) на сусідніх із чеськими територіях.

Взаємини із королівством східних франків після смерті Карла. Християнізація слов'янських племен. Велика Моравія. Об'єднання князем Моймиром земель на річці Мораві та в Нітранській області (сучасна Словаччина). Розквіт Моравського князівства за Ростислава. Завоювання Сватоплука та його роль в об'єднанні західних слов'ян. Підпорядкування слов'янських князівств та племінних об'єднань у Чехії, Лужицях, Сілезії, Малій Польщі, Панонії. Навала угорців на початку X ст. Слов'янські народи після розпаду Великої Моравії, її культурна спадщина. Наступне входження Моравії до складу чеських земель.

Дороманська архітектура у чеських землях. Каролінгське культурне відродження у Європі. Орієнтація на традиції античного мистецтва. Нова архітектурна концепція християнського храму. Типи сакральних споруд. Княжий храм та укріплення у Мікульчиць, храм у м. Старе-Місце поблизу м. Угерськ Градіште. Побут слов'янських племен у VIII–IX ст. Система «городищ» – поселень, захищених дерев'яними стінами та земляним валом. Вироби із глини, шкіри, дерева, металів.

Культурні наслідки християнізації. Створення слов'янської писемності. Різні концепції, що стосуються діяльності Кирила та Мефодія – архієпископа Панонії та Моравії. Життя Кирила та Мефодія. Значення входження Чехії у культурний простір католицизму. Доля старослов'янської писемності у чеських землях.

Утворення держави Прж(ш)емисловичів. Політичний устрій та соціально-економічний розвиток Чеського князівства в XI–XII ст. Етапи становлення чеської держави. Легенди про виникнення чеської держави. Міфологічні персонажі: праотець Чех, мудрець Крок, пророчиця Лібуше. Покликання на князювання Пржемісла. Пророцтво про Прагу. Фрески із зображенням сюжетів легенд у каплиці м. Зноймо.

Історичні джерела відомостей про першого достовірного представника династії – Борживів. Свідectво латинського рукопису «Легенда Крістіана» про хрещення Борживоя та

його дружини Людмили Мефодієм. Будівництво першого в Чехії християнського храму св. Климента у Лівому Градці.

Чеські землі у складі Великої Моравії. Зміна політичної орієнтації чеського князівства після смерті Сватоплука Моравського; укладання васального договору зі Східнофранкським королівством.

Заснування нової резиденції Пршемисловичів – Празького Граду, будівництво храму Діви Марії. Поява торгових слобід у Підгороджі та на протилежному березі Влтави в районі історичного центру сучасної Праги. Фортеця Вишеград.

Чеські святі. Історичні джерела та легенди про життя та смерть князя Вацлава. Добудова храму св. Георгія (Іржі) та будівництво ротонди св. Віта у Празькому Граді. Обставини вбивства Вацлава у м. Стара-Болеслав. Канонізація Вацлава та еволюція його образу від князя-мученика до святого покровителя чеських земель. Культ св. Вацлава (В'ячеслава Чеського) та св. Людмили.

Заснування Празького єпископства. Місіонерська діяльність першого єпископа-чеха Войтеха Славніковича та його мученицька смерть. Культ св. Войтеха (Войцеха) у Польщі. Перенесення мощів св. Войтеха з Гнізна до Праги. Формування культу св. Прокопія (Прокопа), настоятеля Сазавського монастиря – центру слов'янського богослужіння та дієслівної писемності (XI ст.).

Зростання території Чеського князівства, його взаємини зі Священною Римською імперією. Маркграфство Моравія. Династичні чвари Пржемисловичів та феодална роздробленість держави у XI–XII ст. Присвоєння Чехії статусу королівства по Сицилійській Золотій Булі. Взаємини Чеського королівства з Австрією, Баварією, Польщею та Угорщиною. Його політична та військова експансія у XIII ст. Завоювання Пржемисла Отакара II та Вацлава II. Вбивство Вацлава III в Оломоуці та припинення династії Пржемисловичів.

Романська культура у чеських землях. Конструктивні принципи та релігійна символіка романських споруд. Прага у X–XIII ст. Забудова Граду. Базилика св. Віта, новий князівський палац. Система укріплень. Підгороддя та Мала Сторона. Старе місто на правому березі Влтави. Німецький та єврейський квартали. Унгельт. Храми св. Хреста та св. Іоанна на Забрадлі. Міст Юдіфі. Розквіт Вишеграда (храми св. Климента, св. Петра та Павла, св. Лаврентія, ротонда св. Мартіна, королівський палац із каплицею св. Іоанна). Будинки городян романської доби. Романські замки. Перехід до готики з другої третини XIII ст: монастир св. Агнеси, Тинська школа та Старонова синагога в Празі, храм св. Прокопа у Тршебичі.

Економічний розвиток чеських земель. Королівські та феодалні міста. Особливості життя міста, система управління, муніципальне право. Розвиток цехової системи. Введення в обіг празького срібного гроша. Живопис та скульптура. Вплив оттонівського та пізньокаролінгського мистецтва. Мініатюри Вишеградського кодексу, рельєф башти мосту Юдіфі, барельєф південного portalу базилики св. Іржі. Музика. Одноголосні піснеспіви анонімних авторів, хоровий спів різдвяних та великодніх містерій. Духовні пісні «Господи, помилуй нас» та «Святий Вацлав, правитель Чеської землі».

Писемність та література. Мови чеської писемності X–XIII ст. Основні риси середньовічної літератури. Самобутність та запозичення. Система жанрів. Найважливіші старослов'янські та латинські пам'ятки писемності: молитва (духовна пісня) «Господи, помилуй нас», «Легенда Крістіана», житія св. Вацлава, св. Людмили, св. Войтеха, «Чеська хроніка» Козьми Празького.

Формування чеської літературної мови, її найдавніші пам'ятники (Острівська пісня, Кунгутіна молитва). Національний пафос «Далімілової хроніки». Функції анахронізмів та слов'янських реалій у поетиці чеської «Олександрейди». Придворна німецька поезія XIII ст. Іудейська релігійна література.

Політичний та соціально-економічний розвиток чеських земель у XII–XIV ст. Середньовічна німецька колонізація в Чехії. Чехія за правління Карла IV і Вацлава IV. Особливості розвитку чеської середньовічної культури. Роль католицизму та латинської мови в культурі та освіті. Монастирі. Готичний стиль в архітектурі. Чеська готика. Філософія

готики. Символіка готичного храму. Етапи розвитку чеської готики. Забудова королівських міст. Замок Карлштейн. Монастирі. Готичний живопис (майстер Теодорик) та скульптура, мініатюра, декоративно-прикладне мистецтво. Прага – столиця Священної Римської імперії. Готичні споруди біля Празького Града. Історія будівництва храму св. Віта. Розбудова королівського палацу. Кам'яний (нині Карлів) міст, ратуша Старого Міста, храм Марії Предтином. Кароліnum – перша будівля університету. Заснування Нового Міста Празького, його найважливіші архітектурні об'єкти. Найбільш відомі готичні споруди у чеських містах.

Література та народний театр. Паралельний розвиток писемності латинською та чеською мовами. Дієслова письмова школа в Еммауському монастирі («На Слованех»). Перший повний чеський переклад Біблії. Віршовані житія св. Прокопа та св. Катерини. Особливості жанру «суперечок» («Суперечка душі з тілом»). Літургичні п'єси чеською з елементами народної комедії («Продавець мазей», «Про веселу Магдалену»). Світські жанри. Твори Карла IV. Хроніка Пршибіка Пулкави як втілення концепції особливої історичної місії Карла IV та чеської держави. Юридична (Рожмбергська книга) та наукова (словник Бартоломея з Хлумця, Оломоуцький травник). Література. Зародження белетристики, сатиричної, філософської, психологічної поезії та прози («Трістан та Ізольда», «Троянська хроніка», «Ткач», «Конюх та студент»). Сатири Градецького рукопису, байка «Нова рада» Сміля Фляшки з Пардубиць, поезія вагантів.

Концепція реформації. Католицька церква в європейській політиці до початку XV в. Боротьба пап за світську владу. Народна ересь та вчена критика церкви з опорою на Біблію. Релігійно-повчальні чеські твори Хоми Штитного. Проповіді Яна Міліча та Конрада Вальдхаузера. Поширення у Чехії ідей Джона Вікліфа (Віклефа). Релігійні диспути у Празькому університеті, конфлікт між чеським та німецьким земляцтвом. Кутногірський декрет.

Чеські землі за правління Вацлава IV. Економічний спад, слабкість королівської влади, конфлікти монарха з великими землевласниками та церковними ієрархами. Страта Іоанна Непомуцького. Втрата Вацлавом імператорського титулу. Непослідовність позиції короля у наростаючому протистоянні католиків і критиків церкви.

Життя та праці Яна Гуса (1369 - 1415) - римо-католицького священика, чеського середньовічного релігійного мислителя, реформатора церкви та проповідника, національного героя Чехії. Він був ректором Празького університету (1409-1410), послідовники якого стали відомі як гусити.. Основні факти біографії Гуса, його найважливіші релігійні та філософські твори. Взаємини із Вацлавом IV. Засудження вчення Гуса католицьким собором у Констанці. Страта Гуса та реакція на неї в Чехії. Перша Празька дефенестрація. Зростання числа послідовників Гуса, соціальний склад та основні течії у межах гуситського руху. «Чотири празькі статті» як платформа «помірних» гуситів (утраквістів, «чашників»). Особливості ідеології таборитів. Радикальні течії та секти.

Гуситські війни. Сигізмунд Угорський та хрестові походи проти гуситів. Гуситські полководці Ян Жижка та Прокоп Голий. Нова тактика бою. Битва на Вітковій горі. Закордонні походи гуситів. Поразка у Липан. Компактати – комплекс угод гуситів із Сигізмундом та базельським церковним собором. Європейський резонанс гуситських воєн. Історичні долі гуситського вчення.

Король Іржі з Подебрад. Створення політичних спілок феодалів, шляхти та міст. Завоювання Праги Східночеським союзом на чолі з Іржі з Подебрад; призначення Іржі «керуючим чеськими землями». Проблема успадкування чеського трону після Сигізмунда Угорського. Обрання Іржі королем після смерті Альбрехта та Ладислава Габсбургів. Проведена ним політика примирення католиків та утраквістів. Боротьба з магнатами. Ідея союзу європейських монархів протистояння Османської імперії. Війни з Матвієм Корвіном за Моравію та Сілезію.

Чеська культура XV ст. Руйнівні наслідки релігійних воєн для економіки та культури країни. Зміни у способі життя різних верств населення. Спрощення християнської обрядовості та оформлення храмів. Жанрова структура писемності гуситської доби. Гуситські хроніки та описи битв. Духовні пісні Постили. Агітаційна та сатирична поезія. Вчення П. Хельчицького та створення «Общини чеських братів».

Барокова готика – особливий стиль чеської архітектури. Храм св. Іоанна Непомуцького у м. Ждяр-над-Сазовий, західний фасад храму св. Прокопа у Тршебичі. Архітектурний приклад раннього бароко – ворота Матвія у Празькому Граді, храм Діви Марії Переможної. Комплекс нових парадних приміщень королівського палацу Сади Празького Міста.

Архітектурні комплекси К. та К. І. Дінценгоферів, Д. Сантіні в Празі. Садово-парковий ансамбль Валленштейнського палацу. Архієпископський та Чернинський палади. Храм св. Миколи на «Малій Страні». Споруди ордена єзуїтів у Празі. Храм Ігнатія (Нове Місто), Клементинум, Лорета. Реконструкція Страговського та Бржевнівського монастирів. Скульптури Карлова моста (М. Б. Браун, Ф. М. Брокоф). Барочна забудова житлових кварталів Праги та інших «чашних» міст.

Барочні замки (Троя, Велтруси). Оформлення інтер'єрів. Типи орнаментів. Гобелени. Екзальтація та героїзація буденності у живопису та скульптурі. Статуетка Христа-немовля («Єзулатко») – одна з головних празьких католицьких святинь. Розквіт станкового живопису. Портрети та настінні розписи П. Брандія та К. Шкрети, пейзажі У. Рейнера, гравюри У. Голлара. Реалістичні тенденції у творчості Я. Купецького.

Література. Еволюція системи жанрів. Дві течії в чеській барочній літературі. Протестантське бароко. Життя та праці Я. А. Коменського (1592 – 1670) – засновника сучасної педагогіки. Історичні твори П. Странського та П. Склі.

Чеське католицьке бароко. Пріоритет духовної лірики. Творчість Ф. Бріделя, А. Міхні з Отрадовіц. Гомілетика. Канціонали. Світські твори. Ян Благослав (1529-1571) - високоосвічений гуманіст, знавець літератури, музичного мистецтва. Його творах «Про ворогів освіти» (1567), переклад біблійного «Нового завіту». Граматика чеської мови Я. В. Роси. «Захист мови слов'янської, особливо чеської» Б. Бальбіна.

Народна література Шкільний (єзуїтський) театр. П'єси С.. Ф. Коцманека.

Музика. Придворні капели. Чеські музиканти на еміграції (Я. Д. Зеленка, Б. Чорногорський). Засновники мангеймської школи Я. В. Сташиць та Ф. К. Ріхтер. Національна поліфонічна школа. Відкриття першого оперного театру (1737). Прага XVIII ст. – друга після Відня музична столиця Європи.

Реформи Марії-Терезії та Йосипа II. Участь Габсбургів у війні за іспанську та австрійську спадщину. Успіхи та невдачі у битвах з Османською імперією. Територіальні зміни габсбурзьких володінь у другій половині XVII – першій половині XVIII ст. Проблема престолонаслідування після смерті Карла V. «Прагматична санкція», дозволяє передачу корони по жіночій лінії.

Політика освіченого абсолютизму, що проводиться Марією-Терезією та Йосипом II. Реформування адміністративного устрою габсбурзької монархії. Шкільна реформа Марії-Терезії та її значення для розвитку національних культур підвладних Габсбурги народів. Декрет Йосипа II про звільнення селян. Релігійна реформа: зняття заборони на відправлення некатолицьких культів, підпорядкування церковної влади світський.

Економічне піднесення чеських земель у другій половині XVIII ст. Промислова революція. мануфактури. Перші підприємці-чехи із заможних селян та міщан.

Поширення просвітницької ідеології. Проникнення до Чехії ідей європейського Просвітництва. Перші газети чеською мовою. Просвітницькі гуртки та організації. Розвиток природничих та гуманітарних наук. Г. Добнер – основоположник критичного методу у чеській історіографії. Значення праць Ф. М. Пельцеля та М. Фойгта. Переростання просвітницьких ідей у національну ідеологію. Видавнича фірма В. М. Крамеріуса «Чеська експедиція» та її роль у відродженні чеської культури.

Рококо та класицизм в архітектурі другої половини XVIII – початку XIX ст. Терезіанська перебудова Празького Граду. Архітектурний вигляд нового палацового комплексу з парадним двором. Каплиця Св. Хреста. Палац Кінських на Староміській площі. Будинок «У Гібернів». Будівля Ностицького (Станового) театру.

Реформа управління та зміна вигляду Праги. Об'єднання Старого та Нового Міст, Градчан та Малої Країни. Ліквідація кріпосних укріплень. Надання громадянських прав євреям та перейменування єврейського кварталу. Модель Праги А. Лонгвейля. Музика.

Барокова готика – особливий стиль чеської архітектури. Храм св. Йозефа Непомуцького у м. Ждяр-над-Сазовий, західний фасад храму св. Прокопа у Тршебічі. Архітектурний приклад раннього бароко – ворота Матвія у Празькому Граді, храм Діви Марії Переможної. Комплекс нових парадних приміщень королівського палацу Сади Празького Міста.

Архітектурні комплекси К. та К. І. Дінценгоферів, Д. Сантіні в Празі. Садово-парковий ансамбль Валленштейнського палацу. Архієпископський та Чернинський палади. Храм св. Миколи на «Малій Страні». Споруди ордену єзуїтів у Празі. Храм Ігнатія (Нове Місто), Клементинум, Лорета. Реконструкція Страговського та Бржевнівського монастирів. Скульптури Карлова моста (М. Б. Браун, Ф. М. Брокоф). Барочна забудова житлових кварталів Праги та інших «чашних» міст.

Барочні замки (Троя, Велтруси). Оформлення інтер'єрів. Типи орнаментів. Гобелени. Екзальтація та героїзація буденності у живопису та скульптурі. Статуетка Христа-немовля («Єзулатко») – одна з головних празьких католицьких святинь. Розквіт станкового живопису. Портрети та настінні розписи П. Брандлі та К. Шкрети, пейзажі У. Рейнера, гравюри У. Голлара. Реалістичні тенденції у творчості Я. Купецького.

Література. Еволюція системи жанрів. Дві течії в чеській барочній літературі. Протестантське бароко. Життя та праці Я. А. Коменського (1592 – 1670) – засновника сучасної педагогіки. Історичні твори П. Странського та П. Склі.

Чеське католицьке бароко. Пріоритет духовної лірики. Творчість Ф. Бріделя, А. Міхні з Отрадовіц. Гомілетика. Канціонали. Світські твори. Ян Благослав (1529-1571) – високоосвічений гуманіст, знавець літератури, музичного мистецтва. Його творах «Про ворогів освіти» (1567), переклад біблійного «Нового завіту». Граматика чеської мови Я. В. Роси. «Захист мови слов'янської, особливо чеської» Б. Бальбіна.

Народна література Шкільний (єзуїтський) театр. П'єси С.. Ф. Коцманека.

Музика. Придворні капели. Чеські музиканти на еміграції (Я. Д. Зеленка, Б. Чорногорський). Засновники мангеймської школи Я. В. Сташиць та Ф. К. Ріхтер. Національна поліфонічна школа. Відкриття першого оперного театру (1737). Прага XVIII ст. – друга після Відня музична столиця Європи.

Реформи Марії-Терезії та Йосипа II. Участь Габсбургів у війні за іспанську та австрійську спадщину. Успіхи та невдачі у битвах з Османською імперією. Територіальні зміни габсбурзьких володінь у другій половині XVII – першій половині XVIII ст. Проблема престолонаслідування після смерті Карла V. «Прагматична санкція», дозволяє передачу корони по жіночій лінії.

Політика освіченого абсолютизму, що проводиться Марією-Терезією та Йосипом II. Реформування адміністративного устрою габсбурзької монархії. Шкільна реформа Марії-Терезії та її значення для розвитку національних культур підвладних Габсбурги народів. Декрет Йосипа II про звільнення селян. Релігійна реформа: зняття заборони на відправлення некатолицьких культів, підпорядкування церковної влади світській.

Економічне піднесення чеських земель у другій половині XVIII ст. Промислова революція. мануфактури. Перші підприємці-чехи із заможних селян та міщан.

Поширення просвітницької ідеології. Проникнення до Чехії ідей європейського Просвітництва. Перші газети чеською мовою. Просвітницькі гуртки та організації. Розвиток природничих та гуманітарних наук. Г. Добнер – основоположник критичного методу у чеській історіографії. Значення праць Ф. М. Пельцеля та М. Фойгта. Переростання просвітницьких ідей у національну ідеологію. Видавнича фірма В. М. Крамеріуса «Чеська експедиція» та її роль у відродженні чеської культури.

Рококо та класицизм в архітектурі другої половини XVIII – початку XIX ст. Терезіанська перебудова Празького Граду. Архітектурний вигляд нового палацового комплексу з парадним двором. Каплиця Св. Хреста. Палац Кінських на Староміській площі. Будинок «У Гібернів». Будівля Ностицького (Станового) театру.

Реформа управління та зміна вигляду Праги. Об'єднання Старого та Нового Міст, Градчан та Малої Країни. Ліквідація кріпосних укріплень. Надання громадянських прав євреям та перейменування єврейського кварталу. Модель Праги А. Лонгвейля. Музика.

Творчість Я. А. Мареша, симфонії та оперети Й. Мисливчека. Перебування в Празі В. А. Моцарта та прем'єра опери «Дон Жуан». Музей В. А. Моцарта на віллі «Бертрамка».

Театр. Перший міський загальнодоступний театр «Котці». Театр "Боуда" на Кінському ринку. Чеські спектаклі у Ностицькому театрі. Розвиток чеської драматургії. П'єси В. Тама. Народні комедії та фарси П. Шедівого. Ляльковий театр М. Копецького.

Тема 7. Культурфілософська проблематика у чеській теоретичній думці XIX – XX ст.

Політичний контекст чеського національного відродження. Австрійська монархія у наполеонівських війнах. Розпад Священної Римської імперії. Бій при Аустерліці (Славкові, Моравія). Віденський конгрес та створення Священного союзу трьох країн. Політика австрійського канцлера К. В. Меттерніха. Відлуння у Чехії польського повстання 1831 р.

Європейська революція 1848 р. та її резонанс у землях Габсбургів. Зростання патріотичних настроїв у Чехії. «Святовацлавські збори» та Слов'янський з'їзд у Празі. Концепція перебудови Австрійської імперії. Червневє повстання у чеській столиці.

Поразка революції. Політичний курс А. Баха 1850-х років.

Поняття «національного відродження» культур слов'янських народів. Зовнішні та внутрішні передумови чеського національного відродження. Твердження ідеї національної самобутності. Досягнення науки (І. Прохазка, Я. Еге. Пуркіне, Б. Больцано).

Роль Національного музею, Празького університету, Матиці Чеської як національних культурних центрів. Етапи та культурні домінанти чеського національного відродження.

Становище чеської мови в кінці XVIII ст. Діяльність з реформування чеської літературної мови та вивчення слов'янських культур Й. Добровським, Й. Юнгманом та їх послідовниками. Праці: «Історія чехів у Богемії та Моравії» (1848-1864) Ф. Палацького (1798 – 1876, батька нації, австрославізм) та П. Й. Шафарика (1795 – 1861, панславізм) з історії слов'янських народів. Рух «будителів» – провідників ідеології національного відродження. Зростання числа патріотів, масові патріотичні заходи: «бесіди», чеські бали. Культурологічна концепція Ф. Палацького в роботі «Наука про красу або 5 томів про красу і мистецтво» (1867).

Відродження художньої літератури чеською мовою. Віршовані збірки В. Тама та А. Пухмайера. Публікація Краледворського та Зеленогірського рукописів, дискусії про їхню справжність. Ідея слов'янської взаємності в написаних по-чеськи творах словацького поета та вченого Я. Коллара. Фольклорні мотиви у поезії Ф. Л. Челаковського. Етапи розвитку та філософсько-естетичні концепції чеського романтизму. Творчість К. Г. Махі. Полеміка романтиків з естетикою бідермеєра. Реалістичні тенденції у творчості Б. Немцовой та К. Я. Ербена. Чеські масові періодичні видання та зародження національної журналістики.

Становлення професійного чеського театру. Героїко-історичні драми та комедії В. К. Кліцпери. «Народні» п'єси Ф. Штепанека. Драматургія Й. К. Тила.

Опери Ф. Шкroupa. П'єса Тила Й. К. «Фідловачка» з піснями на музику Ф. Шкroupa та майбутній національний гімн, який пролунав у ній.

Романтизм у чеському живопису. Школа портрета А. Махека. Поетизація природи у пейзажах К. Постла та А. Манеса. Й. Манес – найбільший чеський художник-романтик.

«Меттерніховський абсолютизм». Ліберали і радикали. Початок революції 1848 р. у Празі. Святодухівське повстання. Чеські землі в другій половині XIX ст. - на початку XX ст. Розвиток національного руху. «Табори». Старочехи і младочехи. Австрофедералізм. Завершення промислового перевороту. Розвиток освіти. Культурні досягнення.

Зростання національно-визвольного руху у 1860–1870-х роках. Спортивно-патріотична організація «Сокіл», музичні та культурні товариства «Умнелецька бесіда», «Празьке дієслово» та ін. Патріотичний характер Ювілейної (1891) та Етнографічної (1895) виставок. Празький загальнослов'янський з'їзд 1908 р., його роль у розширенні контактів між слов'янськими країнами.

Національна партія Ф. Палацького, розкол у її лавах. Гасло «історичного права». Бойкот рейхсрату. Полеміка «старочехів» з «младочехами». Виникнення аграрної, соціально-

демократичної, католицької та інших партій. Життя та діяльність Т. Г. Масарика – філософа, політика, майбутнього президента Чехословацької Республіки. Його філософія культури.

Економічний розвиток чеських земель. Важка та текстильна промисловість, машинобудування, створення мережі залізниць. Складання кредитно-банківської системи, зародження чеського банківського капіталу. Поміщицьке господарство.

Чеська культура другої половини XIX та рубежу XIX–XX ст. Боротьба «національно-традиціоналістських» та «космополітичних» тенденцій, синтез романтичних та реалістичних традицій. Модерністська естетика початку XX ст.

«Історичні» стилі в чеській архітектурі. Реконструкція та завершення будівництва храму св. Віта у Празькому Граді (архітектори І. Моцкер, К. Гілберт). Будови у стилі «неоренесансу» (І. Зітек, І. Шульц): Національний музей, Рудольфіум, музей Сметани, театр на Виноградах. Історія будівництва Національного театру. Створення комплексу Вацлавської площі та меморіалу на Вишеградському цвинтарі.

Сецесія та модерн в архітектурі початку XX ст. Промисловий палац. Громадський будинок. Головний залізничний вокзал. Чеський кубізм (І. Гочар, І. Хохол). Зростання населення Праги. Будівництво нових мостів через Влтаву та комплексу набережних. Розвиток транспорту (кінка, трамвай). Санація та плани реорганізації історичного центру міста. Сецесія та модерн у міській архітектурі чеської провінції. «Покоління Національного театру» у живопису, музиці, скульптурі. Скульптурна школа І. В. Мислбека. Пам'ятник св. Вацлаву, статуї у фортеці Вишеград.

Творчість М. Альоша – голови «покоління» у живопису. Алгоритмічна композиція В. Гінайса на завісі Національного театру. Історичні полотна В. Брожека. Портрети та натюрморти К. Пуркіне. Європейська популярність робіт А. Мухи. Різноманітність течій у живопису початку XX ст. Реалістична школа Ю. Мажака. «Стиль модерн» (Я. Прейслер). Імпресіонізм (О. Славічек), символізм та абстракціонізм (Ф. Купка, М. Швабінський). Кубізм (В. Кубішта, Й. Чапек). Досвід синтезу мистецтв.

Європейський рівень чеської музичної культури. Творчість Б. Сметани, його симфонічний цикл «Моя Батьківщина». Опері, симфонії та симфонічні поеми А. Дворжака.

Становлення реалізму та модерністські течії в чеській літературі. Альманах «Травень» та покоління «травневців». «Малостранські» повісті Я. Неруди. Романето Я. Арбес. А. Ірасек – творець чеського історичного роману. Розвиток традицій національної сатири у творчості С. Чеха.

Літературно-критичні дискусії рубежу століть. Маніфест «Чеської модерни». Декаденти навколо журналу «Модерні ревю». Католицькі письменники. Поезія Й. Махара, А. Сиви, В. Дика, П. Безруча. Еволюція реалізму в чеській прозі. Творчість представників Празької німецької школи. «Магічна» Прага в поезії Р. М. Рільке, романах Г. Майрінка та Ф. Кафки.

Чехія у першій половині XX ст. Формування структури незалежної держави. Прийняття Конституції, Концепція єдиної чехословацької нації.

Культура Чехословацької республіки: різноманітність концепцій, стилів та платформ. Розвиток національної науки (В. Биджовський, Ф. Вейдовський, Я. Гейровський, Л. Нідерле). Празький лінгвістичний гурток, наукова діяльність Р. О. Якобсона та Я. Мукаржовський. Архітектура. Освіта «Великої Праги» та нова концепція розвитку міста. Спроби створення специфічного національного стилю на базі західноєвропейського art déco (будівля Чеського торговельного банку). Неокласицизм (Міська бібліотека в Празі, храм Серця Господнього на Виноградах). Конструктивізм та функціоналізм (К. Гонзік, Й. Гавлічек, Б. Фукс) в оформленні будівель аеропорту Рузине, універмагу «Білий лебідь», храму св. Вацлава у Вршовицях. Реконструкція Празького граду (Й. Плечнік).

Розквіт монументальної скульптури. Меморіал Визволення на горі Вітків, пам'ятник чеським легіонерам на Вацлавській площі у Празі. Розвиток традицій кубізму, експресіонізму, неокласицизму (В. Бенеш, О. Гутфрейнд, Ст Рабас, Й. Чапек) у живопису. Символіко-фантастичні ландшафти Я. Зрзавого. Вітражі В. Каплицького. Перебіг соціального мистецтва (К. Голан, П. Котик, К. Покірний). Спілка художників «Деветсіл». Розквіт політичної карикатури у середині 1930-х років.

Музика. Четвертітонова система А. Хаби. Створення Празького квартету, Празького духовного квінтету. Антифашистська символіка «Симфонії свободи» Е. Шульгофа, «Пам'ятника Лідичі» Б. Мартіну. Театр та кіно. Нові театри («Звільнений театр» І. Восковця та Я. Веріха, «Д34» Е. Буріана), їхня естетична платформа. Постановка п'єс Ф. Шрамека, К. Чапека, В. Незвала. А. Я. Палоуш та самотній чеський кінематограф. Звукове кіно 1930-х років. Відкриття кіностудії «Баррандів».

Література. Художні пошуки 1920–1930-х років. Концепція пролетарського мистецтва, лівоавангардистські течії (група «Деветсил», поетизм, сюрреалізм). Поезія І. Волькера, Й. Гори, В. Незвала, Я. Сейферта. Специфіка соціалістичного реалізму в чеській міжвоєнній літературі (І. Ольбрахт, М. Майєрова, М. Пуйманова). Соціальна проблематика реалістичного роману (К. Новий, Я. Кратохвіл). Католицька поезія (Я. Дуріх, Я. Заградничек). Творчість легіонерів (Р. Медек, Й. Копта).

Полемічність образу Швейка у сатиричній епопеї Я. Гашека. Соціально-філософська проблематика романів та п'єс К. Чапека. Художні пошуки В. Ванчури. Періодика. Розвиток літературної критики.

Чехія після II світової війни. Панування доктрини соціалістичного реалізму. у літературі та культурі ЧСР. Еміграція некомуністичної інтелігенції.

Початок «відлиги» у політичній, економічній та культурній сферах з другої половини 1950-х років. Нерівномірність процесів демократизації. Розкол у керівництві КПЧ у 1960-ті рр. Консервативна політика А. Новотного та приход до влади комуністів-реформаторів на чолі з А. Дубчеком. Суперечливість концепції «соціалізму з людським обличчям» та спроб реформування системи «згори». Маніфест «2000 слів» Л. Вацуліка. Введення до Чехословаччини військ країн Варшавського договору у серпні 1968 р.

Міжнародний політичний та культурний резонанс придушення «празької весни» 1968 р. Зміна партійного керівництва, Г. Гусак та політика «нормалізації». Політичні переслідування прихильників реформ. Друга хвиля чеської еміграції. Стагнація економіки та зростання опозиційних настроїв у чеському суспільстві у 1970–1980-ті роки. Дисидентський рух «Хартія 77», його платформа та лідери.

Політична криза у листопаді 1989 р. Розгін владою студентської маніфестації. Створення Громадянського форуму – об'єднання опозиційних сил. Реорганізація органів влади, обрання президентом Гавела. Демократичні парламентські вибори у 1990 р. Концепції реформування суспільства. Криза у чесько-словацьких відносинах. Суперечки про назву держави. Поділ Чехії та Словаччини з 1 січня 1993 р.

Чеська республіка у постсоціалістичній Європі. Основні політичні події та економічні процеси 1990–2000-х років.

Феномен соціалістичної культури. Колишні та сучасні оцінки розвитку чеської культури періоду соціалізму. Декоративізм та парадні мотиви в архітектурі. Побудови у стилі соціалістичного реалізму 1950-х років. (пам'ятник І. Сталіну на Літні, готель «Ялта», готель Дейвіцах). Стандартна забудова нових житлових районів. Монументальні проекти 1960-х – 1980-х рр. (нова сцена Національного театру, Палац культури, телевежа на Жижкові, універмаг "Котва", будівля Федеральних зборів). Будівництво празького метро.

Архітектурні експерименти 1990-х років. Сучасна карта Праги.

Тема звільнення від фашизму в післявоєнному живопису та скульптурі (В. Седлачек, В. Маковський, К. Покірний). Композиції Й. Брожа, жанрові сцени К. Соучека, пейзажі Й. Лади та Я. Славічека. Вплив неоавангардистських течій у 1960-ті роки (В. Боуднік, А. Веселий, З. Секал). Створення Академії мистецтв у Празі.

Музика. Фестивалі «Празька весна». Опері та балети Б. Мартіну. Кантати та пісні В. Добіаша, Е. Аксмана, «Травнева симфонія» В. Новака. Творчість Е. Буріана, Я. Ржидкого, Й. Крейчі. Симфонічні та камерні оркестри, провідні естрадні виконавці.

Експерименти у галузі театрального мистецтва 1960–1970-х років. Експериментальні театри «малих форм» («На забрадлі», «Семафор», «Рококо», «Вечірні Брно» та ін.).

Синтез театру та кіно у постановках «Латерни Магіки». Теми війни, історичного минулого та будівництва соціалізму в кінематографі 1940-х –1950-х рр. Загострення соціальної та моральної проблематики у творчості режисерів 1960–1970-х рр.: І. Менцела, М.

Голла, Й. Секвенса. Міжнародна популярність фільмів М. Формана, В. Хітілової, З. та Я. Свєраків.

Література. Тема будівництва соціалізму в «сільському» та «виробничому» романі перших соціалістичних років. Проза про війну (Я. Отченашек, І. Кршенек, Й. Кадлець, Ф. Ставінога). Морально-психологічна проблематика у романах З. Плуґаржа. Продовження традицій національної сатири у прозі І. Марека. Творчий шлях Б. Грабала від ранніх оповідань до вміщують досвід епохи широкомасштабних творів 1970–80-х років. Історичні романи Б. Ржиги, М. В. Кратохвіла, А. Плудека, Й. Томана. Продовження традицій національної сатири у романах І. Марека та В. Неффа. Розквіт науково-фантастичної літератури (Л. Соучек, Й. Несвадба, О. Нефф). Поезія Ст. Голана, Ст. Завади, М. Флоріана. Різні течії в період «відлиги» та «празької весни» 1968 р. Посилення цензурних заборон за доби нормалізації. Створення та реорганізації Спілки чехословацьких письменників. Творчість чеських письменників на еміграції (М. Кундера, Л. Шкворецький, Л. Вацулік, П. Когоут). Літературний андеграунд. Драматургія В. Гавела.

«Повернена» література 1990-х рр. Розквіт щоденникової, документальної, мемуарної прози. Постмодерністська естетика у творчості письменників середнього та молодшого покоління (І. Кратохвіл, Я. Топол, М. Вівег, В. Кремличка, Д. Годрова). Зростання впливу на свідомість читачів «масової літератури».

Найновіші тенденції розвитку національної поезії, драматургії та прози.

Філософія чеського філософа-феноменолога, педагога, письменника, викладача університету, aesthetician, перекладача, учня Гуссерля Я. Паточки (1907-1977). Його послідовники Е.Когак (1933 - 2008), В.Бєлоградський (народився у 1944) та В.Гавел (1936 - 2011).

Тема 8. Становлення словацької культурфілософської думки

Словацькі землі в період середньовіччя і ранній Новий час. Словацькі землі у VI – початку X століття. Словацькі землі в складі Угорщини при династії Арпадів. Економіка, соціальні відносини і культура у X-XII ст. Наступність (континуїтет християнства). Війни за бабенберзький спадок. Виникнення привілейованих середньовічних міст. Завершення будівництва церковної організації, освіта і художня культура. Монастирські школи (капітули). Романські та готичні стилі в архітектурі та скульптурі. Фігура Мадонни із Дунайської Лужної.

Словаччина у розвиненому середньовіччі (від початку XIV ст. до 1430-х рр.). Політична криза на початку XIV ст. Економічний підйом в середині XIV ст. Реформи королів анжуйської династії. Нові культурні імпульси на початку XV ст. Правління Сигізмунда Люксембургського. Боротьба з гуситами. Створення станової держави. Придворна словацька культура XV ст. Будівництво королівської резиденції Буди. Створення лицарського ордену Дракону. Представники гуманістичної культури Я. Вітез та Я. Панноній. Зміни у дворянській культурі. Період правління династії Ягелонів. Боротьба між магнатами і дрібним дворянством. Поразка при Махачі та її наслідки.

Словаччина в епоху раннього Нового часу. Поширення ідей реформації у XVI ст. Протестантські конфесії та католицька опозиція. Повстання І.Почкаї. Тридцятирічна війна. Посилення контрреформації. Розвиток словацького етносу. Школи, освіта та художня культура. Відкриття католицького університету в XVII ст. Поширення книгодрукування. Пізньоготична скульптура та живопис. Скульптор Павел із Левочі, головний вівтар приходської церкви Св. Якуба. Реконструкція старих замків (Звєн, Червоні Камінь, Орава) та будівництво нових фортець (Банська Штавніця, Нові Замки). Барокова культура у першій половині XVII ст.

Тема 9. Культурологічні концепції у словацькій філософії XIX – XX ст.

Словаччина у Новий час. Соціально-економічний розвиток Словаччини в період структурних змін (1711-1848 рр.). Розвиток етнічної свідомості та національного руху словаків у період структурних змін (1711–1848 рр.). Держава як ініціатор політичного курсу

на модернізацію. Секуляризація культурного життя. Реформа Трнавського університету. Словацьке наукове товариство (1792 – 1800). Проблема словацької літературної мови. Проблема історичної традиції. Проблема приналежності до слов'янської групи народів. Концепція слов'янської єдності Я.Коллара. Поява масштабних етнографічних та історичних досліджень. Ідея слов'янської взаємності. Просвітництво.

Модернізація словацьких соціально-економічних відносин (1848-1918 рр.). Модернізація словацької політики та культури. Епоха модернізації. Розвиток промисловості. Процес формування нової словацької нації у цей період. Розвиток культури у поліетнічному словацькому середовищі. Народна культура. Релігійне та церковне життя. «Культуркампф» («боротьба за культуру»). Шкільна освіта. Періодичний друк та книжна культура. Художня культура. Сецесіон. Братиславське товариство художників. Романтизм. Поезія А. Сладковича, С. Халупки та Я. Ботто. Реалізм. Творчість С. Гурбан-Ваянського, П. Овсаг-Гвездослава, М. Кукучіна. Розвиток професійного театру.

Словаччина в 1918-1939 рр. Словацька республіка в роки Другої світової війни (1939-1945). Словаччина у 1945–1968 рр. Індустріалізація та модернізація. Словаччина у 1969–1992 рр. Громадянське диситенство. Криза та падіння комуністичної диктатури у 1989 р. Словацька Республіка як самостійна держава (з 1993 р.). Різноманітність тлумачень історичної спадщини.

Філософія культури Й. М. Гурбана (1817 – 1888), словацького політика, письменника, філософа та лютеранського священика. Він є ключовою постаттю повстання 1848 року у Словаччині. Разом з Л. Штуром та М. М. Годжем він кодифікував словацьку літературну мову, в основу якої ліг середньословацький діалект. Саме ця мова стала основою сучасної літературної словацької мови.

Культурологічні погляди Л. Перни (народився у 1991), словацького письменника, філософа, культуролога, дослідника, барабанщика, музиканта, культурного критика.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	сп		л	п/с	лаб	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Інтерпретація культури в філософському дискурсі західнослов'янських народів										
Тема 1. Феномен культури як предмет теоретичного вивчення	8	1	1		6	9,5	0,5			9
Тема 2. Передумови формування західнослов'янської культурфілософії	9	1	1		7	9,5	0,5			9
Тема 3. Особливості західнослов'янської культурфілософії	11	2	2		7	10	1			9
Разом за змістовим модулем 1	28	4	4		20	29	2			27
Змістовий модуль 2. Аналіз культури в польській, чеській та словацькій інтелектуальній традиції										
Тема 4. Ренесансно-гуманістичні	10	2	2		6	10	1			9

та просвітницькі ідеї в польській філософській культурі									
Тема 5. Філософ- ська думка у Поль- щі в XIX - XX ст.	10	2	2		6	10	1		9
Тема 6. Формуван- ня чеської культурфілософсь- кої думки	11	2	2		7	11	1		10
Тема 7. Культур- філософська проблематика в чеській теоретичній думці XIX – XX ст.	12	2	2		8	10	1		9
Тема 8. Станов- лення словацької культурфілософсь- кої думки	13	2	1		8	10	1		9
Тема 9. Культуро- логічні концепції в словацькій філосо- фії XIX – XX ст.	13	2	1		8	10	1		9
Разом за змістовим модулем 2	62	12	10		40	61	6		55
Усього годин	90	16	14		60	90	8		82

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Феномен культури як предмет теоретичного вивчення	1
2	Передумови формування західнослов'янської культурфілософії	1
3	Особливості західнослов'янської культурфілософії	2
4	Ренесансно-гуманістичні та просвітницькі ідеї в польській філософській культурі	2
5	Філософська думка у Польщі в XIX - XX ст.	2
6	Формування чеської культурфілософської думки	2
7	Культурфілософська проблематика в чеській теоретичній думці XIX – XX ст.	2
8	Становлення словацької культурфілософської думки	1
9	Культурологічні концепції у словацькій філософії XIX – XX ст.	1

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
1	Феномен культури як предмет теоретичного вивчення /1,2	6	9

2	Передумови формування західнослов'янської культурфілософії /1,2	7	9
3	Особливості західнослов'янської культурфілософії /1,2	7	9
4	Ренесансно-гуманістичні та просвітницькі ідеї в польській філософській культурі /1,2	6	9
5	Філософська думка у Польщі в XIX - XX ст. /1,2	6	9
6	Формування чеської культурфілософської думки /1,2	7	10
7	Культурфілософська проблематика в чеській теоретичній думці XIX – XX ст. /1,2	8	9
8	Становлення словацької культурфілософської думки /1,2	8	9
9	Культурологічні концепції у словацькій філософії XIX – XX ст. /1,2	8	9
	Разом	60	82

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних занять;
[2] – написання рефератів, есе.

9. Методи навчання

Під методами навчання розуміють способи навчальної роботи викладача та організації навчально-пізнавальної діяльності студентів з метою вирішення різноманітних дидактичних завдань, спрямованих на оволодіння матеріалом, який потрібно засвоїти. У ході читання дисципліни використовуються методи навчання, які притаманні системі вищої академічної освіти. Серед них найтрадиційнішим залишається пояснювально-ілюстративний метод, у межах якого викладач допомагає студентам здобути знання завдяки аудиторній роботі. Вона поділяється на дві складові – засвоєння теоретичного матеріалу під час прослуховування лекцій та практичних занять, на яких студенти репродукують отримані знання і демонструють вміння засвоїти матеріал, запропонований викладачем для самостійного опрацювання.

Окрім вищевикладеного методу, використовується метод проблемного викладення. Він допомагає, використовуючи практику активної полеміки, формувати вміння студента критично ставитися до вивченої літератури, заслуханих на семінарах рефератах і доповідях, лекційного курсу. Викладач, поставивши навчальне завдання, формулює пізнавальну мету, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Вивчаючи окремі теми, використовується й дослідницький метод, який передбачає організацію активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань, аналізуючи відео- фотоматеріали й роблячи самостійні висновки.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Методи поточного \ періодичного контролю: усне опитування, оцінювання доповідей та презентацій.

2. Підсумковий контроль: залік в усній формі.

Протягом засвоєння навчальної дисципліни студенти мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони порівно розподіляються, а потім підсумуються.

Змістовий модуль:

- робота на лекціях та семінарських заняттях (72 балів);
- захист реферату (16 балів);
- перевірка есе (12 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку

згідно затвердженої шкали. Результати академічної успішності студентів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

У таблиці нижче наведено загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно 90 - 100	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає під час усних виступів; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуального завдання при виконанні самостійного завдання, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому.
Добре 85 - 89	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни.	Виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому, має стійкі навички виконання завдання.
Добре 75 - 84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 – 74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни Окремі завдання кожної теми контролю не виконав.
Задовільно 60 - 69	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни.	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з можливістю повторного складання 35 - 59	Володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; під час відповіді допускає суттєві помилки.	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з обов'язковим повторним	Не володіє навчальним матеріалом.	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав

11. Питання для підсумкового контролю

1. Культура як цілісний об'єкт вивчення: методологічні принципи і джерела.
2. Поліваріативність культурологічних концепцій: конкуренція, діалог і синтез концепцій.
3. Ідея рівноправності культур у сучасному світі. Зміст та значення культурних універсалій.
4. Робота принципу «додатковості» в культурологічній царині.
5. Міфологічно-світоглядні настанови праслов'янства. Основні мотиви західнослов'янської міфології.
6. Міфи про створення світу і збереження світопорядку.
7. Нові концепції розвитку слов'янських вірувань: різночасові нашарування та їхнє взаємопроникнення Польські та чеські дослідження слов'янської міфології.
8. Джерела утвердження християнського світогляду у слов'янському світі.
9. Слов'янознавство як система історичних та культурологічних досліджень.
10. Філософська думка у контексті слов'янознавства: своєрідність філософування в межах західнослов'янської культури.
11. Філософія національної ідеї у західнослов'янських культурах XIX ст.
11. Історичні та культурні передумови зародження філософської думки в Польщі (кінець XIV ст.).
12. Польська література Відродження.
13. Особливості польського гуманістичного руху.
14. Творча спадщина М. Рея та Я. Кохановського.
15. Концепт «культура» в працях польських мислителів XIX – початку XX ст.
16. Філософія культури польського романтизму та месіанізму.
17. Позитивістська лінія у філософії культури та культурології Польщі.
18. Спекулятивні філософії культури в ідеології польського модернізму.
19. Релігійні (католицькі) концепції щодо пояснення культури у Польщі.
20. Слов'янські народи після розпаду Великої Моравії, їх культурна спадщина.
21. Культурні наслідки християнізації у Чехії.
22. Формування чеської літературної мови, її найдавніші пам'ятники.
23. Життя та праці Яна Гуса. Гуситство.
24. Естетика бароко, її відображення у чеській культурі. Художня специфіка чеського бароко.
25. Проникнення до Чехії ідей європейського Просвітництва. Переростання просвітницьких ідей у національну ідеологію.
26. Політичний та культурний контекст чеського національного відродження. Рух «будителів».
27. Діяльність з реформування чеської літературної мови та вивчення слов'янських культур Й. Добровським, Й. Юнгманом та їх послідовниками.
28. Культурологічна концепція Ф. Палацького в роботі «Наука про красу або 5 томів про красу і мистецтво» (1867).
29. Філософія культури Т. Г. Масарика.
30. Соціально-філософська проблематика романів та п'єс К. Чапека.
31. Філософія Я. Паточки.
32. Вплив християнства на давньословацьку культуру.
33. Придворна словацька культура XV ст.
34. Діяльність представників гуманістичної культури Я. Вітеза та Я. Паннонія.
35. Протестантські конфесії та католицька опозиція у Словаччині.
36. Барокова словацька культура у першій половині XVII ст.
37. Проблема історичної традиції у словацькому гуманітарному знанні.

38. Концепція слов'янської єдності Я. Коллара.
 39. «Культуркампф» («боротьба за культуру») у Словаччині.
 40. Філософія культури Й. М. Гурбана.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Види навчальної роботи	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)
Поточний контроль на лекціях	2	2	4	2	6	12
Практичні заняття	8	2	16	8	5	40
Разом			20			52
Разом	72					
Оцінка самостійної роботи:						
Есе	16	1	16			
Реферат				12	1	12
Разом	28					
Залік						
Підсумкова сума балів	100					

Поточний контроль									Презентація самостійної роботи-дослідження (реферату, есе)	Сума балів
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	5	10	10	10	10	10	6	6	28	100
Усього за модулем 1: 20			Усього за модулем 2: 52							

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	добре	зараховано
85-89	B		
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	

			складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Культурологічні концепції західнослов'янської філософії». Одеса: ОНУ, 2022. 32 с.
2. Силабус курсу.
3. Плани практичних занять.

14. Рекомендована література

Основна

1. Дворнік Ф. Слов'яни в Європейській історії та цивілізації / Пер. з англ. К.: Дух і Літера, 2000. 528 с.
2. Десятинчук І. Історія південних і західних слов'ян від найдавніших часів до кінця XVIII століття [Текст] : навчальний посібник / І. Десятинчук ; Рівненський державний гуманітарний університет. Київ : Кондор, 2018. 156 с.
3. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) [Текст] : курс лекцій: навчальний посібник для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / за ред. В. І. Ярового. Вид. 2-ге, стереотип. Київ: Либідь, 2003. 632 с.
4. Історія західних та південних слов'ян у XX ст. [Текст] : навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вузів / під ред. Є. П. Пугача. Харків : ОКО, 1998. 464 с.
5. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян [Текст]: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Т. 2 : Нова доба / за ред. В. І. Ярового. Київ : Олег Філюк, 2016. 348 с.
6. Antologie z dejin ceskeho a slovenskeho filozofickeho mysleni 1848-1948. Praha, 1989.
7. Central Europe Between East and West. Lublin 2005. 260 p.
8. Masaryk T.G Ideály humanitní; Problém malého národa; Demokratism v politice. Praha: Melantrich, 1990.
9. Patocka J. Nas narodni program. Praha, 1990.
10. Truchlinska B. Filozofia Polska. Tworcy. Idee. Wartosci. Kielce, 2001.

Додаткова

1. Виклади давньослов'янських легенд, або міфологія / Уклад. Я. Головацьким. К.: Довіра, 1991. 94 с.
2. Гус Я. Про церкву. Фрагменти з трактату. 1413 // Хроніка 2000. К., 1999. Вип. 25-26. Україна-Чехія. Ч. 1. С. 89-106. Зашкільняк Л. Історія Польщі / Л. Зашкільняк, М. Крикун. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. 752 с.
3. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.
4. Кріль М. Історія Словаччини. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. 264 с.
5. Кріль М. М. Слов'янські країни на зламі епох: трансформація суспільства наприкінці XX - на початку XXI ст. [Текст]: навч. посібник / М. М. Кріль ; Дрогобицький держ. педагогічний ун-т ім. Івана Франка. Дрогобич : [б.в.], 2008. 180 с.
6. Цимбалій І. П. Філософія польського романтизму: «ідеальна людина» А. Міцкевича, «конструкт народу» Ю. Словацького: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.05. / І. П. Цимбалій; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2009. 18 с.

7. Чижевський Д. І. Порівняльна історія слов'янських літератур. К.: Альма Матер, 2005. 288 с.
8. Яровий В. І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-ві - 90-ті роки XX ст.: Курс лекцій. К.: Либідь, 1997. 269 с.
9. Bednar M. Filozoficky a filozoficko-politicky vyznam Masarykova pojeti ceske otazky v minulosti a v soucasnosti // 100 let Masarykovy Ceske otazky, Praha, 1997.
10. Blecha I. Jan Patočka a ohlas fenomenologie v ceske filosofii. Olomouc 1995.
11. Central Europe: Core or peryphery? Copenhagen, 2000. 255 p.
12. Cornej P. Priciny sporu o smysl ceske minulosti // Tvar 1992, 8-10.
13. Dupkala R. Evropska vychodiska a horizonty Patockovej filozofie dejin // Jan Patočka, Cechy a Evropa. Brno 2000.
14. Dzieje Polski / Pod redakcja Topolskiego J. Warszawa: Panstwowe Wydawnictwo Naukowe, 1976. 936 s.
15. Eastern-Central Europe. The Multicultural Arena [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.omnibusol.com/easteurope.html>
16. 1. Havel V. Kdo ohrozuje nasi svebytnost // Literarni noviny, 2000, 46. Kloczowski J. East Central Europe in the historiography of the countries of the region / J. Kloczowski. Lublin, 1995. 240 p.
17. Koneczny F. Polskie Logos a Ethos. Warsaw, 2000.
18. Marek J. Ceska moderni kultura. Praha, 1998.
19. Wasik W. Historia filozofii Polskiej. Tom II. Warszawa: Instytut wydawniczy Pax, 1966. 404 s.
20. Zouhar J. Studie k dejinam ceskeho mysleni 20 stoleti. Brno, 1999.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліотеки України - <http://www.biblioteka.uz.ua/chapter/www/>
2. Культурологічна бібліотека. http://kultura.ho.ua/books_ku.htm
3. Сайт філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.phildep.univ.kiev.ua.->
4. Сайт «Незалежного культурологічного часопису "І"» <http://www.ji.lviv.ua>.

Тема 1. Феномен культури як предмет теоретичного вивчення

1. Культура як цілісний об'єкт вивчення: методологічні принципи і джерела.
2. Поліваріативність культурологічних концепцій: конкуренція, діалог і синтез концепцій.
3. Ідея рівноправності культур у сучасному світі. Зміст та значення культурних універсалій.
4. Робота принципу «додатковості» в культурологічній царині.

Тема 2. Передумови формування західнослов'янської культурфілософії

1. Міфологічно-світоглядні настанови праслов'янства. Основні мотиви західнослов'янської міфології.
2. Міфи про створення світу і збереження світопорядку.
3. Нові концепції розвитку слов'янських вірувань: різночасові нашарування та їхнє взаємопроникнення Польські та чеські дослідження слов'янської міфології.
4. Джерела утвердження християнського світогляду у слов'янському світі.

Тема 3. Особливості західнослов'янської культурфілософії

1. Слов'янознавство як система історичних та культурологічних досліджень.
2. Філософська думка у контексті слов'янознавства: своєрідність філософування в межах західнослов'янської культури.
3. Філософія національної ідеї у західнослов'янських культурах XIX ст.

Тема 4. Ренесансно-гуманістичні та просвітницькі ідеї в польській філософській культурі

1. Історичні та культурні передумови зародження філософської думки в Польщі (кінець XIV ст.).
2. Польська література Відродження.
3. Особливості польського гуманістичного руху.
4. Творча спадщина М. Рея та Я. Кохановського.

Тема 5. Філософська думка у Польщі в XIX - XX ст.

1. Концепт «культура» в працях польських мислителів XIX – початку XX ст.
2. Філософія культури польського романтизму та месіанізму.
3. Позитивістська лінія у філософії культури та культурології Польщі.
4. Спекулятивні філософії культури в ідеології польського модернізму.
5. Релігійні (католицькі) концепції щодо пояснення культури у Польщі.

Тема 6. Формування чеської культурфілософської думки

1. Слов'янські народи після розпаду Великої Моравії, їх культурна спадщина.
2. Культурні наслідки християнізації у Чехії.
3. Формування чеської літературної мови, її найдавніші пам'ятники.
4. Життя та праці Яна Гуса. Гуситство.
5. Естетика бароко, її відображення у чеській культурі. Художня специфіка чеського бароко.
6. Проникнення до Чехії ідей європейського Просвітництва. Переростання просвітницьких ідей у національну ідеологію.

Тема 7. Культурфілософська проблематика у чеській теоретичній думці XIX – XX ст.

1. Політичний та культурний контекст чеського національного відродження. Рух «будителів».

2. Діяльність з реформування чеської літературної мови та вивчення слов'янських культур Й. Добровським, Й. Юнгманом та їх послідовниками.

3. Культурологічна концепція Ф. Палацького в роботі «Наука про красу або 5 томів про красу і мистецтво» (1867).

4. Філософія культури Т. Г. Масарика.

5. Соціально-філософська проблематика романів та п'єс К. Чапека.

6. Філософія Я. Паточки.

Тема 8. Становлення словацької культурфілософської думки

1. Вплив християнства на давньословацьку культуру.

2. Придворна словацька культура XV ст.

3. Діяльність представників гуманістичної культури Я. Вітеза та Я. Паннонія.

4. Протестантські конфесії та католицька опозиція у Словаччині.

5. Барокова словацька культура у першій половині XVII ст.

Тема 9. Культурологічні концепції у словацькій філософії XIX – XX ст.

1. Проблема історичної традиції у словацькому гуманітарному знанні.

2. Концепція слов'янської єдності Я. Коллара.

3. «Культуркампф» («боротьба за культуру»).

4. Філософія культури Й. М. Гурбана.

5. Культурологічні погляди Л. Перни.